

บทคัดย่อ

การบริหารจัดการต้นทุนโลจิสติกส์สำหรับสินค้าการเกษตรของประเทศไทยถือว่ามีความสำคัญมากในการเสริมสร้างศักยภาพของการแข่งขันในตลาดสินค้าเกษตรของโลก การมีตัวชี้วัดระดับต้นทุนโลจิสติกส์ที่เหมาะสมจะช่วยให้การวางกรอบนโยบายเพื่อการบริหารจัดการเป็นไปอย่างสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง โดยการศึกษาในครั้งนี้เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งต้นทุนโลจิสติกส์ในประเทศของสินค้าทางการเกษตรใน 4 กลุ่มหลัก คือ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ผักและผลไม้ โดยในส่วนของผักและผลไม้ครอบคลุมสินค้า 5 ประเภท ได้แก่ ลำไย ทุเรียน หน่อไม้ฝรั่ง กระเจี๊ยบเขียว และข้าวโพดฝักอ่อน โดยเป็นการศึกษาในระดับอุตสาหกรรมตลอดโซ่อุปทาน ด้วยวิธีการสำรวจด้วยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก ทั้งนี้ ผลลัพธ์จากการศึกษาซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ต้นทุนโลจิสติกส์ต่อราคายา และต้นทุนโลจิสติกส์ต่อน้ำหนัก จะช่วยเพิ่มเครื่องมือที่ใช้ในการชี้วัดการพัฒนาด้านโลจิสติกส์ทางการเกษตร ทำให้หน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทในการบริหารจัดการสินค้าแต่ละประเภทนำข้อมูลต้นทุนโลจิสติกส์ที่แท้จริงของสินค้าเกษตรที่สำคัญไปใช้ประกอบการวางนโยบายในระดับสินค้า เพื่อกำหนดทิศทาง เป้าหมาย รูปแบบการพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน และดำเนินการบริหารจัดการโลจิสติกส์สินค้าการเกษตร ให้สามารถรองรับการแข่งขันหรือสร้างความร่วมมือกับประเทศในกลุ่มสมาชิกเมื่อเปิดเสรีการค้าประเทศในกลุ่มอาเซียน สามารถเปรียบเทียบระดับต้นทุนโลจิสติกส์ของสินค้าทางการเกษตรที่สำคัญ ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจว่าสินค้าประเภทใดที่ต้องให้ความสำคัญในการจัดการต้นทุนโลจิสติกส์เป็นพิเศษ อีกทั้งทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีความสำคัญต่อต้นทุนโลจิสติกส์ของสินค้าแต่ละประเภทอันจะทำให้การกำหนดแนวทางลดต้นทุนโลจิสติกส์เป็นไปอย่างเหมาะสม

การศึกษาต้นทุนโลจิสติกส์ในครั้งนี้ให้ความสำคัญในเรื่องความชัดเจนในการระบุว่ากิจกรรมใดเป็นกิจกรรมโลจิสติกส์ภายใต้การคำนวณต้นทุนเป็นรายกิจกรรมด้วยข้อมูลทั้งจากผู้เล่นบนโซ่อุปทานควบคู่กับสมมติฐานที่กำหนด ปรากฏพบประเด็นจากผลการศึกษาที่น่าสนใจในหลายประการ อาทิ พบว่าสินค้าแต่ละประเภทที่ทำการศึกษามีระดับต้นทุนต่อน้ำหนัก ต้นทุนต่อราคายา รวมถึงโครงสร้างต้นทุนระหว่างผู้เล่น ซึ่งเป็นผลจากการดำเนินกิจกรรมที่แตกต่างกันและราคาสินค้าเกษตรที่ไม่ไปในทิศทางเดียวกับต้นทุน ขณะเดียวกันยังพบว่าสินค้าส่วนใหญ่มีต้นทุนโลจิสติกส์ในส่วนของเกษตรกรในระดับที่สูงเมื่อเปรียบเทียบกับผู้เล่นอื่น ที่สำคัญพบว่าต้นทุนต่อหน่วยของผู้เล่นเดียวกันบนโซ่อุปทานมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญด้วยเหตุผลหลักจากการใช้ทรัพยากรที่ไม่เหมาะสมกับปริมาณสินค้า ขณะเดียวกันพบว่าต้นทุนโลจิสติกส์ในส่วนของขนส่งออกอยู่ในระดับที่ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนในส่วนของผู้เล่นหลักอื่นๆ สรุปได้ดังนี้